

Politik for
Borgerservice og
Biblioteker
2019–2022

KULTUR OG
BORGERSERVICE
Aarhus Kommune

Stærke fællesskaber i trygge rammer

Politik for Borgerservice og
Biblioteker 2019–2022

Kultur og Borgerservice
Aarhus Kommune 2019

Foto:
Sophie Dreijer
Mikkel Randlev Møller

Layout:
ITK

Indhold

- 4 **Med alle mennesker hele livet**
- 5 **En politik bliver til**
- 6 **Fra verdensmål til hverdagsmål**
- 8 **Tema 1: Den aktive borger**
 - Ambition: Sunde fællesskaber, læring og trivsel
 - Ambition: Styrke det demokratiske medborgskab
- 12 **Tema 2: Børn og unge – leg og læring**
 - Ambition: Læsning og læselyst
 - Ambition: Leg og læring i anderledes læringsmiljøer
- 15 **Tema 3: De stærke lokalsamfund**
 - Ambition: Styrke bæredygtige samfund
 - Ambition: Udvikling af nye bibliotekstilbud og mødesteder
- 18 **Tema 4: Den smarte by**
 - Ambition: Styrke det digitale medborgerskab
 - Ambition: Den smarte myndighed med innovative løsninger
- 23 **Udviklingsprojekter på tværs af temaer**
 - De fem udviklingsprojekter

Med alle mennesker hele livet

Alle borgere i Aarhus Kommune vil benytte sig af vores services og faciliteter på et eller flere tidspunkter i løbet af deres liv. Vi byder ikke alene på et væld af muligheder for livsudfoldelse, alle får også en hjælpende hånd til de mange gøremål, der hører med til det at være borger. Vi har i mere end hundrede år været neutrale mødesteder med plads til alle. Demokratiske rum hvor viden, kultur og debat udfolder og former sig. Her er alle ligeværdige og velkomne som de er. Vi er med alle mennesker hele livet.

Politikken er en del af rammefortællingen om Aarhus og byens overordnede vision Fortællingen om Aarhus. Fortællingen om Aarhus er overliggeren for kommunens politikker, handlingsplaner og målsætninger. Vi trækker tråde direkte fra Aarhusmålene ind i politikens temaer.

Borgerservice og Bibliotekers mission:

Borgerservice og Biblioteker bidrager til det aktive medborgerskab, velfærd og et godt liv.

Det gør vi gennem kulturelle oplevelser, innovative tiltag, oplysning og god service, der understøtter samarbejde, fællesskab og læring for alle mennesker hele livet.

Borgerservice og Bibliotekers vision:

Vi er et stærkt fællesskab, der skaber synlig værdi. Gennem nytænkning, samarbejder og eksperimenter, sikrer vi, at borgere, partnere og vi selv bidrager til at udvikle vores samfund, demokrati og kultur i en foranderlig verden.

En by i bevægelse

Aarhus er en kommune i bevægelse. Hvert år siger vi goddag til tusinder af nye borgere. **Byen vokser og forandrer sig fra dag til dag.** Denne bevægelse er en værdifuld gave for Aarhus. Den beriger vores kulturelle, sociale og demokratiske fællesskaber. Men væksten skubber også til fundamentet for byens og lokalområdernes karakterer. Den forandrer livet mellem bygningerne og fællesskabet mellem mennesker – alt det særlige vi forbinder med Aarhus. Byens sjæl! Den skal vi værne om og forny ved at styrke den sammenhængskraft, der har skabt vores by.

Aarhusmål:

En by i vækst og med et stærkt erhvervsliv

En god by for alle

Aarhus skal fortsat være rammen om et godt liv for alle borgere hele livet – også for ny-tilflyttere. Vi må ikke fjerne os fra hinanden. Vi skal fortsætte med at knytte tætte bånd selvom Aarhus breder sig, og indbyggerne bliver flere. Derfor skal vi styrke bibliotekerne som unikke mødesteder, hvor der er plads til forskellighed og forståelse. **For en by uden den slags mødesteder, er en by uden liv og sammenhængskraft.** I dag skal mange flere borgere end for blot ti år siden deles om bøger, arrangementer, faciliteter og borgerservicetilbud. Nærheden og adgangen til faciliteter og services skal derfor sikres i takt med at nye og eksisterende byområder udvikles.

Aarhusmål:

En by med brug for alle

Aarhusmål:

En bæredygtig by med gode by- og lokalmiljøer

En by med handlekraft

Borgerservice og Biblioteker har gennem en årrække bevidst prioriteret etablering og udvikling af nye partnerskaber. Formålet er at styrke arbejdet med udvikling af de bedst mulige tilbud og services til borgerne. Partnerskaberne har vidt forskellige karakterer. Det samme er partnerne. Der strækker sig fra andre kommuner, uddannelses- og forskningsinstitutioner, frivillige foreninger, NGO'er og til virksomheder. Partnerskaberne er lokale, regionale, nationale og internationale. Borgerservice og Biblioteker vil i politikperioden styrke partnerskabsdelen. Vores erfaring er, at investeringen kommer flere gange igen til fordel for borgerne. Det er uanset om vi taler ressourcer, viden eller kompetencer. Sammen med partnere er vi bedre til at udvikle, afprøve og implementere nye, bedre eller mere effektive tilbud til borgerne.

En politik bliver til

I udvikling af politikken, har vi fået bidrag fra bl.a. borgere, samarbejdspartnere, medarbejdere og de faste politiske udvalg i Aarhus Kommune. For borgerne har det været muligt at tilkendegive deres mening både på borgermøder men også på vores hjemmeside og via borgertelefonerne. Bidragene har været afgørende for, at vi i fællesskab har kunnet udvikle og samskabe

en ny politik. Samskabelse er et centralt element i både udvikling og implementering af politikken. Det er blot begyndelsen. Vi vil fortsætte samskabelse med borgere, partnerskaber og andre der vil være sammen om Aarhus.

Fra verdensmål til hverdagsmål

FN's 17 verdensmål er skabt af og for de 193 medlemslande. Danmark er som medlem af FN forpligtet til at implementere verdensmålene både på et statsligt, institutionelt og kommunalt niveau. Det vil vi også i Aarhus Kommune. For at målene kan realiseres er vi nødt til at inddrage borgerne for at skabe en forståelse og et ejerskab af verdensmålene. Et ejerskab skaber handlekraft i et bæredygtigt medansvar.

I Borgerservice og Biblioteker vil vi i samarbejde med borgere og partnerskaber gøre FN's verdensmål borgernære og forståelige, fordi det kræver at alle tager et aktivt medansvar i realiseringen. Det er vores ambition at omsætte verdensmålene til virkelighed ved at gøre dem til hverdagsmål. Sammen vil vi ændre måden vi gør tingene på, og på sigt skabe en mere bæredygtig adfærd hos os selv og borgerne. Vi tager det første skridt ved at implementere verdensmålene i vores politik, og tilpasse dem i en lokal kontekst. I samarbejde med borgere og partnerskaber kan vi gøre målene langt mere håndgribelige og nærværende for alle.

I Borgerservice og Biblioteker har vi kompetencer og erfaringer med formidling, oplysning og kommunikation med borgere, derfor påtager vi os et ansvar med videreformidlingen af verdensmålene.

Verdensmålene er det globale udsyn. En del af det globale fællesskab og ansvarlighed for vores fælles planet. Det er det universelle sprog, og en fælles ramme og forståelse som vi deler med resten af verden. Det er derfor vigtigt, at vi indarbejder verdensmålene i kommunens politikker og handlingsplaner.

De 17 verdensmål er vigtige for os. De fungerer som retningslinje for vores konkrete handlinger og temaer. Vi har et særligt fokus på seks mål, som går igen i flere af politikkens temaer.

Politikkens fire temaer:

Den aktive borger

I *Den aktive borger* vil vi understøtte sunde fællesskaber, læring, trivsel og demokratisk medborgerskab. Alle borgere skal have fri og lige adgang til fællesskaber, services, bøger, viden, oplysning og kultur.

Børn og unge – leg og læring

I *Børn og unge – leg og læring* vil vi styrke børn og unges muligheder for leg, læring, oplevelser og læselyst. Vi vil bidrage til mere inspirerende og uformelle læringsmiljøer i Aarhus Kommune. Der skal være mulighed for at deltage i anderledes lærings- og oplevelsesaktiviteter, der bl.a. stimulerer sprog, nysgerrighed og selvmotiveret læring.

De stærke lokalsamfund

I *De stærke lokalsamfund* vil vi styrke lokalsamfundene. Det vil vi gøre ved at arbejde for de nødvendige faciliteter, rammer og serviceydelser tilpasset de lokale behov. Lokalsamfundene skal udvikles af og sammen med de mennesker, der bor der. Det skal give en stærkere sammenhængskraft at dele viden, oplevelser, kompetencer og ressourcer.

Den smarte by

I *Den smarte by* vil vi øge borgernes medindflydelse, viden og oplysning om fremtidens teknologier, digitale muligheder og udfordringer. Det skal blive lettere at forstå og leve som aktiv borger i den digitale verden.

FN's Verdensmål i politikken for Borgerservice- og Biblioteker:

Verdensmål 3
Sundhed og trivsel

Tema 1: **Børn, unge – leg og læring**
Tema 2: **Den aktive borger**
Tema 3: **De stærke lokalsamfund**

Verdensmål 4
Kvalitetsuddannelse

Tema 1: **Børn, unge – leg og læring**
Tema 2: **Den aktive borger**
Tema 4: **Den smarte by**

Verdensmål 10
Mindre ulighed

Tema 1: **Børn, unge – leg og læring**
Tema 2: **Den aktive borger**
Tema 4: **Den smarte by**

Verdensmål 11
Bæredygtige byer og
lokalsamfund

Tema 3: **De stærke lokalsamfund**

Verdensmål 16
Fred, retfærdighed og
stærke institutioner

Tema 3: **De stærke lokalsamfund**
Tema 4: **Den smarte by**

Verdensmål 17
Partnerskaber for
handling

Tema 1: **Børn, unge – leg og læring**
Tema 2: **Den aktive borger**
Tema 3: **De stærke lokalsamfund**
Tema 4: **Den smarte by**

Tema 1: Den aktive borger

Brug for alle

Aktive borgere er medskabere af kulturelle, demokratiske og sunde fællesskaber. Vi vil styrke borgere i en aktiv deltagelse i samfundet gennem livslang læring og fællesskaber. Medejerskab og fællesskab giver grobund for det aktive medborgerskab. Det er en vigtig forudsætning for en by i udvikling, vækst og balance. Aktive borgere er et kerneelement i vores samfund.

Mange brugere af bibliotekerne kommer også for andet end at låne fysiske bøger. De kommer for at samtale, deltage i aktiviteter og kurser, studere eller arbejde. Her er rammerne for oplevelser, læring og udvikling, hvor man mødes på tværs, lærer og udvikler sig.

Der er borgere, som ikke tilstrækkeligt kender til grundlæggende rettigheder og pligter, demokratiet eller de store politiske og samfundsmæssige tendenser m.v. Ved at styrke kendskabet til og oplysning om egne rettigheder og pligter, demokratiet og dets

Fakta:

I 2018 deltog 10.000 voksne i arrangementer fordelt på de 18 lokalbiblioteker og 48.000 på Dokk1 i Aarhus.

processer, motiveres der til en aktiv deltagelse i det demokratiske liv. Det er noget af dét som Borgerservice og Biblioteker gerne vil italesætte og styrke endnu mere.

Imødekomme ensomhed

Sociale medier har gjort det muligt at deltage i et digitalt fællesskab. Vi kan kommunikere døgnet rundt. Alligevel opleves ensomhed i langt højere grad end tidligere. Aldrig har mennesker været så tætte og alligevel så langt fra hinanden. Derfor er der stadig et behov for at møde hinanden i den virkelige verden. Det binder mennesker sammen og styrker fællesskaber. Der er flere måder vi kan imødekomme ensomheden på. Det kan eksempelvis ske ved at være frivillig til et valg, frivillig i lokalarkiverne eller ved at deltage i aktiviteter sammen med andre mennesker.

Mange brugere anvender vores tilbud i Borgerservice og Biblioteker. Men det er ikke alle vi når ud til. Der kan være flere årsager til, at borgere ikke benytter sig af vores tilbud. Enten fordi borgeren ikke selv opsøger os. Eller ikke er i stand til at benytte sig af vores services, fordi der er tale om læse- eller sprogudfordringer. Eller fordi man ikke kan komme steder med mange mennesker. Vi har aktiviteterne, rammerne og erfaringer med at facilitere meningsfulde indsatser og naturlige anledninger, hvor man kan mødes og hjælpe hinanden i stort og småt – alt efter den enkeltes muligheder og forudsætninger. Der skal være lige muligheder for alle mennesker. Vi kan ikke alene nå alle borgere, og derfor er partnerskaber og samarbejde på tværs vigtigt for os.

Initiativer:

Udsatte familier

Bibliotekerne vil styrke indsatsen overfor udsatte familier gennem samarbejder med organisationer, der har fokus på familier med sociale, sygdomsmæssige eller andre udfordringer. Udgangspunktet vil være hvordan det gennem litteratur er muligt at skabe øget livskvalitet, relationer, og styrket læse- og lærelyst. *Omfanget af initiativet afhænger af tilførsel af ressourcer, fx fra fonde.*

Videreudvikling af indsatser for internationale borgere

Som en del af realiseringen af Aarhus Kommunes erhvervs- og internationaliseringsstrategi vil Borgerservice og Biblioteker sammen med magistratsafdelingerne, uddannelsesinstitutioner, studie- og erhvervsorganisationer videreudvikle modtagelse og især fastholdelse af studerende og international arbejdskraft, som byen har brug for samt deres familier.

Ambition:

Sunde fællesskaber, læring og trivsel

Alle mennesker har brug for at lære hele livet. Når vi lærer og oplever sammen, skaber vi fællesskaber og ny viden. I samarbejde med eksempelvis frivillige organisationer kan vi gentænke mødet med borgerne. Sammen kan vi facilitere meningsfulde fællesskaber gennem kulturelle aktiviteter og litteraturformidling. Sunde fællesskaber giver et godt afsæt til øget trivsel, fordi man betyder noget for andre. Man bliver værdsat og føler sig værdifuld.

Styrkelse af litteraturformidlingen målrettet unge og yngre

Aarhus er Danmarks yngste by, først og fremmest takket være byens mange studerende. Bibliotekerne ønsker yderligere styrkelse af litteraturformidlingen rettet mod unge og yngre borgere i Aarhus. Dette skal ske gennem forskellige initiativer. Ét af dem bliver et særligt fokus (spor) i den årlige litteraturfestival Literature Xchange.

Ældrefællesskaber

I samarbejde med Magistratsafdelingen for Sundhed og Omsorg samt NGO'er vil bibliotekerne udvikle faciliterede forløb, der understøtter fællesskaber. Som en del af initiativet vil der være fokus på litteraturens muligheder som omdrejningskraft, herunder muligheden for at udbrede bibliotekernes digitale ressourcer til brugere af kommunens lokalcentre.

Livshistorier

Brug af livshistorier har vist sig at være en meningsgivende del af omsorgen for ældre medborgere. Det understøtter dialog og samvær mellem plejepersonalet og de ældre. Stadsarkivet vil sammen med lokalarkiver og Magistratsafdelingen for Sundhed og Omsorg udvikle nye måder til at udbrede arbejdet med livshistorier på.

Kulturkammerater

Erfaringerne fra Frivillighovedstad 2018 skal bruges til at understøtte nye fællesskaber og forebyggelse af ensomhed. Det sker med kultur og fællesskaber som omdrejningspunkt. Initiativet sker i samarbejde med blandt andre kulturinstitutioner.

Ikke-læsere

Mange borgere har af forskellige årsager vanskeligt ved at læse. Andre læser stort set ikke. Årsagerne er mange og dækker over alt fra sproglige udfordringer, manglende læselyst til dysleksi. Gennem aktiviteter målrettet de forskellige målgrupper, vil bibliotekerne i samarbejde med faglige organisationer, oplysningsforbund og NGO'er adressere udfordringen og skærpe en samlet indsats hvor aktiviteter, digitale muligheder og fysiske elementer samtænkes.

Initiativer:

Demokrateket – biblioteket som debatrum

Bibliotekerne skal invitere til refleksion, udsyn, indsigt og aktiv stillingtagen. Demokrateket bliver et styrket samarbejde med oplysningsforbund og NGO'er, og inkluderer meningsdannere, debattører, politikere og mediefolk, der krydser klinger, stiller spørgsmål og lægge op til debat med borgerne. I Demokrateket er der bydebat med globalt udsyn. Det fremmer det aktive medborgerskab og styrker rammerne for demokratideltagelse

Partnerskaber for frivillige til valg

Deltagelse af frivillige i forbindelse med valghandlinger er afgørende for både den praktiske gennemførelse og for den generelle tillid til den måde vi gennemfører valg på i Danmark. Borgerservice vil arbejde for styrkelse af partnerskaber, der har til formål at sikre den frivillige deltagelse i kommende valghandlinger i Aarhus Kommune.

Aktivering af borgernes innovationsevne

Ved at introducere innovationsmetoder og designredskaber for borgerne, vil Borgerservice og Biblioteker hjælpe lokalsamfund med at skabe kreative løsninger på lokale udfordringer. Borgerne skal klædes på til at agere i fremtidens samfund og fremtidens by.

Ambition:

Styrkelse af det demokratiske medborgerskab

Vi vil styrke det demokratiske fællesskab i Aarhus. Vi vil fremme debatskabende aktiviteter, læring, innovation og oplysning. Vi vil styrke fællesskabet gennem endnu flere frivillige i afholdelse af valg.

Tema 2: Børn og unge – leg og læring

Leg og læring

Mennesker er født nysgerrige. Vi er født til læring. Den mest værdifulde læring sker i samværet med andre mennesker. Den første sprogudvikling lærer stort set alle børn helt af sig selv. De begynder med at efterligne lyden af de voksne og ældre børns tale. Børn lærer at omgås andre mennesker på samme måde. Ved at se, hvordan andre gør og ved at prøve sig frem. Børn lærer uden ophør. Når de er sammen med hinanden på legepladser, i naturen, i hjemmet. Når de er sammen i rum der stimulerer nysgerrigheden og udfordrer kroppen og sanserne. Allerede inden skoletiden, har børn tilegnet sig nogle værdifulde kundskaber, færdigheder og kompetencer.

Vi har et særligt fokus på både leg, læring og oplevelser. Leg er

Fakta:

I 2018 deltog 26.000 børn i førskole- og skoleaktiviteter på bibliotekerne i Aarhus

en væsentlig del af vores kultur. Leg er vigtig og er helt afgørende for vores evner til at være i verden. Gennem leg opbygges børn og unges faglige kompetencer, styrker kultur og skaber relationer. Vi faciliterer skabelsen af inspirerende og uformelle læringsmiljøer. Miljøer der understøtter læring gennem leg og oplevelser. Ligesom vi kan facilitere aktiviteter der stimulerer kreative kompetencer, innovative evner og selvmotiveret læring. Det er den brede og tidlige fødekæde, som vi understøtter. Vi vil derfor også fremover skabe neutrale rum til leg, hvor børn kan være børn.

Sprogudvikling og læselyst

Læsning er en afgørende forudsætning for at kunne tilegne sig og dele viden, og deltage aktivt i samfundet. Læsning og sprogudvikling er en del af børn og unges dannelse. Deres evner til at forstå verden omkring sig og indgå i fællesskaber. Vi har en vigtig opgave inden for sprogudvikling og literacy. Både i samarbejde med dagtilbud, skoler og i forskellige partnerskaber, og særligt i samarbejde med familierne. Vi understøtter og hjælper forældre med at understøtte sprogstimulering, udvælge de rigtige bøger og meget mere. En helhedsorienteret indsats er vigtig for sprogstimuleringen og læselysten hos børn og unge.

I Aarhus Kommune eksisterer der en fælles *Strategi for Sprog og Literacy*. Strategiens overordnede formål er, at alle børn og unge udvikler læselyst og sprog- og literacy kompetencer som grundlag for personlig udvikling, livslang læring og deltagelse i sunde fællesskaber. Vi har et særligt fokus på at styrke, udvikle og inspirere børn og unge til at læse. Vi anser dette som et af vores kerneområder. Vi skaber lege- og lærelyst, og styrker det lærende fællesskab.

Initiativer:

ALBUS – international børnelitteraturfestival

ALBUS blev afviklet første gang i 2018. Festivalen er en videreudvikling af HAY Festival under Kulturhovedstadsåret 2017. Sammen med samarbejdspartnere videreudvikles format og indhold. Det sker med fokus på etablering af en økonomisk bæredygtig model, et koncept af høj faglig kvalitet og med stor grad af inddragelse af bl.a. børn og unge. Festivalen afholdes hvert andet år.

Læselyst

Børn læser ikke så meget som for bare få år siden. Bibliotekerne vil derfor bl.a. igennem brug af gamification og kreative elementer styrke læselysten. Initiativet inkluderer uddannelse af læse-ambassadører, book talks, *Hvem vil være litterær* konkurrencer, skriveværksteder og meget mere. Initiativet skal skabe en samlet styrket indsats på området på tværs af bibliotekerne og i samarbejde med partnere.

Literacy:

Literacy er menneskets kompetence til at afkode, forstå og anvende tegn som fx bogstaver, tal, grafer, diagrammer, tegninger og billeder. Det handler også om en litteratur dannelse og kunne kommunikere i forskellige sammenhænge. En kompetence som udvikles gennem hele livet.

Kilde: Strategi for Sprog og Literacy

Ambition:

Læsning og læselyst

Vi har fokus på, hvordan udvikling af sprog og litteraturoplevelser styrker lysten og evnen til at læse. Vi har fokus både på det enkelte barn og på familien, som kernen for læselyst. Når vi laver store initiativer som vores internationale børnelitteraturfestival ALBUS, skaber vi universer og fortællinger med børn og unge. Der fokuserer vi på forskellige læseoplevelser, som lever hele året. Vi gør rigtig meget for at understøtte og facilitere børn og unges læsevner og læselyst – og det vil vi gøre endnu mere.

Styrket samarbejde om læringsaktiviteter for dagtilbud og førskolebørn

Dagtilbudsloven af 2018 (§8, stk. 4) har bl.a. fokus på styrkelse af børns kommunikative, sproglige, kropslige, sanselige og kulturelle udvikling samt styrkelse af børns fællesskaber. Bibliotekerne vil i samarbejde med Magistratsafdelingen for Børn og Unge styrke indsatsen med en bred diversitet af sproglige, sanselige, musiske og kreative aktiviteter rettet mod både børn i dagtilbud og børn med deres voksne. Ligeledes vil bibliotekerne indgå i en national indsats om børnelitteratur formidlet til voksne, der er den vigtigste kilde for børns sprogstimulering i de første år.

Litteraturen i digital transformation

Bibliotekerne vil styrke de unges muligheder for interaktion med digital litteratur. Fremtidens digitale litteratur er ikke blot digitaliserede bøger, men rummer langt flere muligheder for fortællinger og interaktion. Bibliotekerne vil indgå i en indsats der samler trådene og forener udviklingen af formidling, skoletilbud og kompetenceudvikling i en national indsats målrettet de unge.

Initiativer:

Kreativ kompetenceudvikling

Bibliotekerne vil udvikle og etablere et læringsrum/format til at styrke borgernes evne til ideudvikling og innovation. Dette skal ske bl.a. gennem arbejdet med problemorienterede processer. Derigennem styrkes den enkeltes handlingsevne. Med afsæt i den enkeltes egne ideer og behov, skabes der selvmotiveret læring, hvilket giver de bedste resultater.

Børn og unge er fremtidens demokrater

Borgerservice og Biblioteker vil udvikle initiativer, der understøtte børn og unges engagement i skolevalg og andre relevante lokale og nationale valg handlinger. Initiativerne forudsættes udviklet og gennemført sammen med børn og unge.

Musik der samler

Gennem nye formater for musikformidling og -oplevelser, vil bibliotekerne styrke unges fællesskaber, udfoldelse og oplevelser. Bibliotekerne sætter fokus på både den klassiske- og rytmiske musikoplevelse. Musikken skaber relationer mellem mennesker eller man får inspiration til at gå på nye opdagelse i musikkens fortællinger sammen.

Designtænkning for børn og unge

Bibliotekerne vil skabe workshops for børn og unge i at bruge metoden designtænkning. Det kan bruges til at føre projekter, ideer og opgaver ud i livet, så de på kort tid kan skabe nye tanker og ideer til en udfordring de står overfor. De lærer en metode, de kan bruge til at løse lokale udfordringer.

Ambition:

Leg og læring i anderledes læringsmiljøer

Børn og unge der besøger bibliotekerne sammen med børnehaven eller skolen, kommer også af egen lyst efter skoletid. Det gør de fordi der er mulighed for at lege, opleve og lære i alternative læringsmiljøer. Vi understøtter og faciliterer kompetenceudvikling i livsvalg, skriftsprog og talesprog. Mange af vores initiativer supplerer de pædagogiske læringsmiljøer. Der er fokus på at styrke partnerskaber omkring disse læringsmiljøer. Vi vil give samtidigt børn og unge nye indsigter i nutidens og fremtidens demokratiske arenaer. Vi vil stimulere børn og unges engagement i samfundet.

Tema 3: De stærke lokalsamfund

Mødesteder i lokalsamfundene

Stærke lokalsamfund indeholder de rette faciliteter, rammer og serviceydelser tilpasset de lokale behov. Det skal bygge på et bæredygtigt grundlag i samskabelse med borgere og foreninger. Så kan vi understøtte det lokale liv, de sunde fællesskaber, mødesteder og imødekomme forventningerne til kulturelle tilbud.

Vores rum og rammer er til rådighed – også uden for bemandet åbningstid – for lokale foreninger, klubber og borgere. Enhver der har lyst kan medinddrages til at igangsætte nye initiativer med os som ramme og facilitator. Nye muligheder, hvor nye og erfarne brugere af biblioteket kommer i spil, udfoldes. Man skal have lyst til at komme på vores fysiske lokaliteter, og derfor er rammerne vigtige.

Bibliotekerne er et fristed, hvor alle uanset alder social, etnisk eller kulturel baggrund kan mødes på lige fod. Her kan man føle sig som en del af et større fællesskab i et stærkt lokalsamfund. Den nærhed og de relationer, vil vi udvikle rammerne om på bibliotekerne – og gerne i samarbejde med lokalsamfundene.

I en tid, hvor man oversvømmes af ordstrømme og billedbombardementer fra de digitale medier, er bibliotekerne et velkendt og tillidsvækkende mødested. Et fællesskab må ikke nøjes med at være et bidrag til kommentarsporet og via *likes* på de sociale medier. Bibliotekerne er et sted, hvor man mødes ansigt til ansigt. Her er man i øjenhøjde og taler med hinanden som ligeværdige borgere. Der er lige muligheder for alle borgere på biblioteket. Sådanne møder fremmer tillid og gensidig inspiration. Det er afgørende for de meningsfulde og demokratiske fællesskaber, som vores samfund bygger på.

Kendskab til den lokale historie

Læringen om den lokale historie er en vigtig forudsætning for at styrke lokalsamfundet. Læring om vores fælles historie kan have en effekt på borgernes indbyrdes relationer. En bevidstgørelse blandt borgerne medvirker til en styrkelse af den lokale identitet. Hvis den enkelte borger ikke identificerer sig med fællesskabet, er det urealistisk at forvente, at man vil fungere som aktiv borger i fællesskabet. Derfor har Aarhus og dens borgere brug for lokalhistorien.

Fakta:

Du kan bestille pas 9 forskellige steder i Aarhus Kommune

Fakta:

I 2018 blev der udlånt lokaler 1.255 gange på Risskov, Viby og Åby biblioteker

Fakta:

Stadsarkivet har 86.921 unikke brugere af sine hjemmesider

Initiativer:

Videreudvikling af struktur for lokal Borger- og biblioteksservice

Borgerservice og Biblioteker vil ny- og videreudvikle bibliotekerne/medborgercentre i Aarhus og undersøge differentierede modeller for de lokale biblioteks- og borgerservicetilbud. Udvikling og afprøvninger kan have mange former og blandt andet involvere en styrket bredere digital formidling, nye partnerskaber, formidlingsformer eller betjeningsmodeller. Udvikling og afprøvning vil ske i samarbejde med partnere. Vi vil arbejde på, at vi fortsat har relevante tilbud i lokalområderne.

Bæredygtige biblioteker

Bibliotekerne vil understøtte udviklingen af cirkulær økonomi og bidrage til målet om at Aarhus bliver mere bæredygtig. Det handler om grøn omstilling og bedre brug af ressourcer. Udgangspunktet bliver hvordan viden og innovation kan bidrage til en cirkulær økonomi. Initiativet vil have tre dele: (1) Hvordan kan bibliotekerne selv blive mere bæredygtige. (2) Hvordan kan bibliotekerne øge lokalsamfundets viden om bæredygtighed, herunder FN's verdensmål. (3) Hvordan kan bibliotekerne hjælpe lokalsamfundet med selv at tage initiativer, der styrker bæredygtighed, cirkulær økonomi og verdensmålene.

Digital kulturhistorisk formidling i byrummet – til byens borgere og besøgende

Formidlingen af kulturhistorien er vigtig for at øge borgernes kendskab til egen by og for at gøre historien til en ressource i byens fortsatte udvikling. Kendskab til og brug af kulturhistorien styrker den lokale identitet og fællesskab. Stadsarkivet vil undersøge, hvilke tværgående partnerskaber man kan indgå for at understøtte og udbrede den digitale historie. Typen af partnerskabet vil afgøre, hvordan den digitale historieformidling vil kunne foregå.

Styrket lokal kulturhistorisk formidling

I samarbejde med lokalarkiverne skal der arbejdes på modeller for styrket lokalhistorisk formidling, bl.a. gennem styrkede lokale partnerskaber.

Fleksibel Borgerservice og Biblioteker 2Go

I samarbejde med lokale partnere skal der udvikles forskellige koncepter for hvordan borgere, der ikke kommer på biblioteket eller i Borgerservice – kan få kendskab til og glæde af vores tilbud og ydelser.

Styrkelse af bibliotekernes lokale partnerskaber

Lokalområdets bibliotek er en central institution for det lokale liv og udvikling. Partnerskabsstrategien skal implementeres på tværs af alle biblioteker/medborgercentre, så der skabes øget

Ambition:

Styrke bæredygtige samfund

Udviklingen af et bæredygtigt grundlag sker ikke af sig selv. Vi har brug for partnerskaber for at skabe og forankre levende og inkluderende bydele. Det gør vi sammen gennem mobilisering og deling af viden, kompetencer og ressourcer. Vi afprøver nye ideer og samarbejdsformer, som gennem inddragelse styrker den menneskelige og kulturelle sammenhængskraft i lokalsamfundet. Vi ser denne ambition som den bedste vej til at udvikle nye services og nye fællesskaber, men også som det bedste afsæt til at realisere FN's verdensmål.

synergi og mulighed for samarbejder på tværs. Med udgangspunkt i det enkelte biblioteks lokale miljø forankres partnerskaberne så de kan generere samarbejde og selvunderstøttende relationer, fællesskab og aktivitet i de lokale miljøer.

Borgerservice og Biblioteker i Lisbjerg

På sigt bliver Lisbjerg som ét af kommunens store byudviklingsområder et byområde næsten på størrelse med Vejlbj-Risskov. Nærmeste bibliotek vil være i Trige, der som et lille lokalbibliotek ikke vil kunne rumme en stor stigning i befolkningsunderlaget. *I løbet af politikperioden (2019–2022) skal Aarhus Byråd tage stilling til den fremtidige biblioteks-, borgerservice og arkivbetjening for Lisbjerg – herunder finansiering af anlæg og efterfølgende drift.*

Borgerservice og Biblioteker i Nye

I 2022 tages den nye skole i Nye i brug. I første etape med op til 7.000 indbyggere og på sigt op til 15.000. Nærmeste bibliotek vil være Lystrup, der ikke vil have kapacitet og faciliteter til den store vækst i befolkningsunderlaget.

I løbet af politikperioden (2019–2022) skal Aarhus Byråd tage stilling til den fremtidige biblioteks-, borgerservice og arkivbetjening for Nye.

Nyt bibliotek i Gellerup, udvikling og opstart

Som en del af Sports- og Kulturcampus tages det nye bibliotek i Gellerup i brug i 2020. Med erfaringer fra borgerinddragelsen og partnerskabssamarbejdet i forbindelse med opførelsen af Dokk1 og i Community Centre vil vi udvikle det nye bibliotek samt etablere stærke lokale samarbejdsrelationer. *Den samlede finansiering af biblioteket er ikke på plads, men det forventes at ske ved hjælp af eksterne fondsmidler.*

Nyt bibliotek i Højbjerg (Lyseng/LYS1)

I politikperioden skal der arbejdes videre med etableringen af et nyt bibliotek. *Den samlede finansiering af biblioteket er ikke på plads.*

Nyt bibliotekstilbud i Beder-Malling

Der skal arbejdes med at realisere et nyt bibliotek. *Finansieringen afhænger af hvilken model der vælges.*

Ambition:

Udvikling af nye bibliotekstilbud og mødesteder

Borgerservice og Biblioteker er en forankret del af de fleste lokalsamfund. Både som mødested, valgsted, kulturhus og ramme om foreninger og frivillighed. Der er store forskelle på bibliotekernes faciliteter, aktiviteter og den bemandede åbningstid. Derfor er der et behov for, at vi hele tiden styrker disse mødesteder. Vi skal sikre, at de mange nye borgere, uanset om det er i nye eller eksisterende lokalområder har en let tilgang til vores mange services. Den tilstedeværelse vil vi arbejde på at fremtidssikre i takt med Aarhus' udvikling.

Med udviklingen af bl.a. to nye lokalområder Lisbjerg og Nye, er der på nuværende tidspunkt ikke indtænkt et Borgerservice- og bibliotekstilbud. Det betyder, at der er meget længere til det nærmeste tilbud, og selv disse tilbud er ikke dimensioneret til de mange indbyggere i nærområderne. Vores services og tilbud skal i endnu højere grad indtænkes som øvrige kommunale tilbud.

Tema 4: Den smarte by

Digitalt fællesskab

Aarhus vil være en smart by. Her hjælper digital teknologi med at øge medindflydelse, smartere opgaveløsning og at udnytte byens muligheder bedre.

I dag har alle muligheder, som tidligere generationer ikke havde fantasi til at drømme om. Kunstig Intelligens, **Virtual Reality**, **Big Data** og digital selvbetjening er allerede en del af hverdagen. Men de gyldne løfter fra den digitale fremtid rummer også en bagside.

I takt med at livet på mange måder er blevet lettere med digitaliseringen, kigger stadig flere digitale banditter os over skulderen. Fake news, digital mobning og deling af egne data man ikke selv er herre over, er nogle af de negative konsekvenser. Den slags sager gør os skeptiske og usikre overfor digitalisering og ny teknologi. I samarbejde med partnerskaber vil vi understøtte borgerne i at navigere sikkert på det digitale havs bølgende skumtoppe.

På Internettet og sociale medier indsamler private virksomheder mange persondata. Men hvad betyder det for ens egen retssikkerhed? Alle borgere i Aarhus Kommune skal have muligheden for at tilegne sig indsigt i datasikkerhed og forståelsen af det. Der ligger et stort potentiale i at understøtte borgerne i at kunne forstå konsekvenserne ved deling af persondata på sociale medier. Ved at facilitere viden om bedre databeskyttelse, har borgerne bedre muligheder for at tage magten over egne datadelinger og forstå konsekvenserne. Vi vil udbrede information og viden, så borgerne kan gennemskue muligheder og trusler ved det digitale samfund.

Med Big Data kan vi bedre udnytte både byens og egne faciliteter og ressourcer mere effektivt og bæredygtigt. For eksempel med et digitalt lag over byen, der indhenter mange data. Denne data anvendes til forudsigelser af trafik håndtering, energioptimering, bedre service og mange flere ting. Dataene indeholder for eksempel informationer om antallet af cyklister, antallet af ledige parkeringspladser i givne tidsrum m.v. Denne viden kan anvendes til bedre opgaveløsning på mange områder. Disse data er også frit tilgængelige for både virksomheder og borgere. Det er ikke alene adgangen til disse data eller byens brug af ny teknologi der er demokrati- eller kompetencefremmende, men det at borgerne er i stand til at interagere, forstå og medskabe ved brug af disse data. Det vil vi gerne fortsætte med at understøtte.

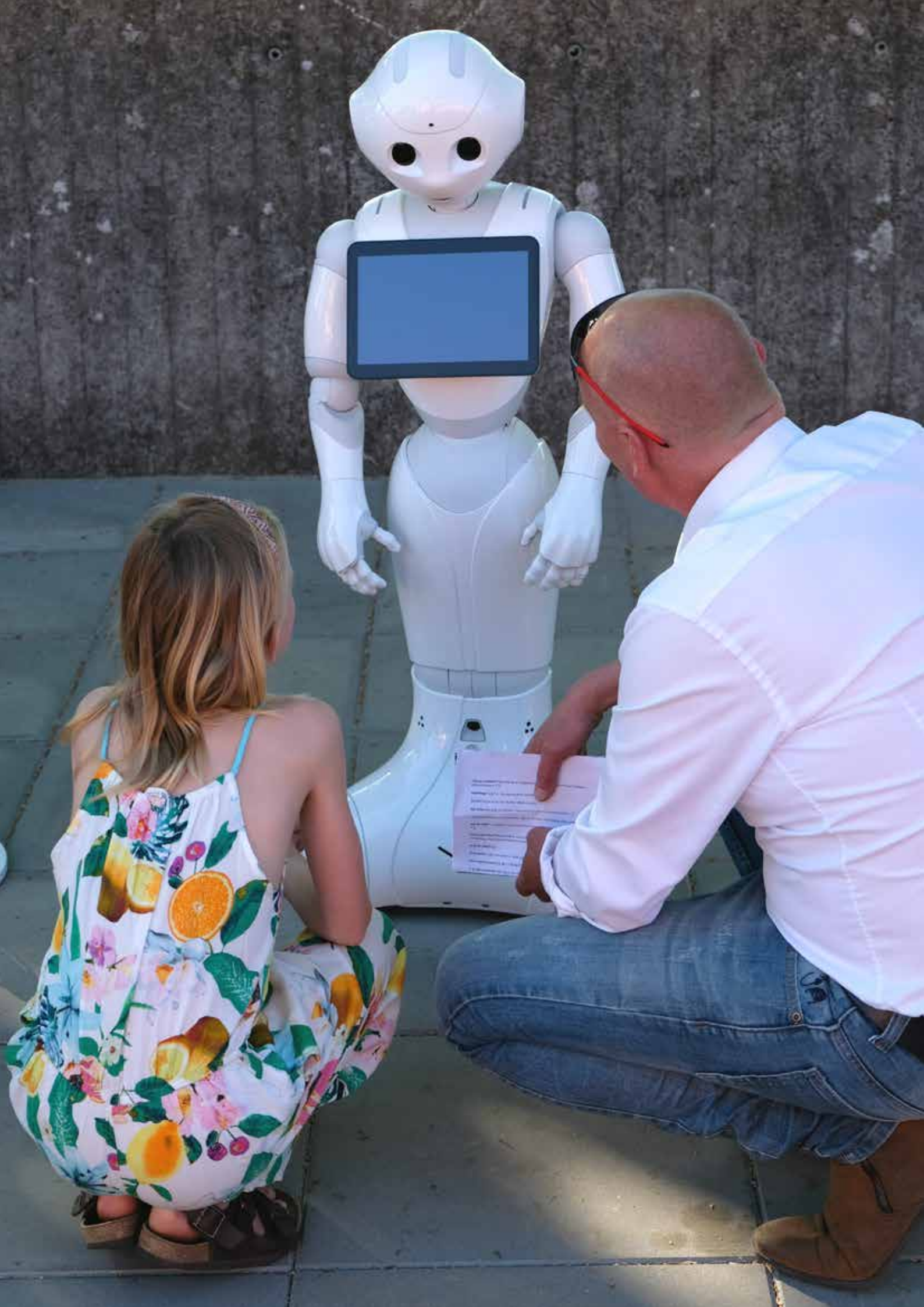
Virtual Reality og Big Data

Virtual Reality er en computergenereret verden. Det kan være en simulering af den rigtige verden eller afvige markant fra den rigtige verden. En bruger kan udforske en hvilken som helst verden ved at anvende særlige briller.

Big Data er de store mængder af anonymiserede datatyper, som konstant indsamles. Dataene analyseres og anvendes til forskellige formål.

Fakta:

Borgerservice og Biblioteker (ITK) arbejder internationalt med 35 byer om SMART CITY initiativer

Plads til alle

Borgere skal kunne begå sig sikkert og velinformeret i den digitale verden. Digitaliseringen fortsætter, og vi kan forvente langt flere digitale selvbetjeningsløsninger. Vi vil hjælpe flest mulige borgere med at imødekomme de nye digitale udfordringer og muligheder f.eks. ved at forstå de digitale selvbetjeningsløsninger og offentlig digital kommunikation. Det gælder om at sikre flest mulige borgere adgang og kendskab til de nye digitale platforme. Alle skal føle sig digitalt inkluderet og trygge i de digitale løsninger, som forbedrer deres liv og selvstændighed

Borgere, der mangler forudsætningerne for at kunne benytte sig af de digitale tilbud, skal fortsat kunne hente hjælp hos os. Borgere har mulighed for at hente hjælp på lokalbibliotekerne eller hos Borgerservice, telefonisk kontakt til Den Digitale Hotline eller gennem de mange Borgerservice 2GO tilbud.

Initiativer:

Styrkelse af digitale platforme for medborgerskab

For at styrke det lokale demokrati og udviklingen af byen, vil vi videreudvikle de digitale platforme, der understøtter inddragelse i byudviklingen og det lokale demokrati.

Brobygning mellem mennesker og teknologi

Rampelyset er et fysisk sted på Dokk1 for nærværende møder med fremtiden, skabt med borgere og samarbejdspartnere. Der bygges bro mellem mennesker og teknologi og inviterer Smart City projekter, teknologiske udviklingstiltag, digital litteratur og -kunst, tests og prototyper ind. Det giver borgerne mulighed for at interagere med nye teknologier og få stærkere relation og indblik i hvad disse betyder for dem.

Styrkelse af borgernes data-literacy gennem datavisualisering og datalabs

Vi vil sammen med samarbejdspartnere gøre (big) data nærværende og anvendelig for borgerne. Borgerne udvikler kompetencer, der gør det nemmere at navigere i og bruge data, der omgiver os alle.

Styrkelse af de digitale medier i bibliotekerne

Der er en stigende efterspørgsel på digitale medier blandt biblioteksbrugerne. Det er en stærk udvikling der samtidig sætter økonomien under pres. Borgerservice og Biblioteker vil indgå i nationale samarbejder om at arbejde på en mere bæredygtig model for udlån af digitale medier og en stærkere sammenkobling mellem de digitale medier og det fysiske biblioteksrum.

Fakta:

Den Digitale Hotline er åben 6 dage om ugen, i alt 52 timer.

Fakta:

I 2018 var der 141.655 personlige henvendelser i Borgerservice på Dokk1. Det er en stigning på 42,5% på to år

Ambition:

Styrke det digitale medborgerskab

Det digitale medborgerskab er en ny dimension til det demokratiske fællesskab, som digitaliseringen også kan udfordre. Vi vil sammen med forskellige samarbejdspartnere understøtte borgernes medborgerskab. Vi vil fokusere på, hvor vi alle er udfordret og der hvor særlige målgrupper har særlige udfordret.

Initiativer:

Sikre fælles velfærd

Vi vil styrke og udvikle kommunens kontrol- og opkrævningsfunktioner. Begge dele en del af den grundlæggende finansiering af vores velfærdssamfund. Samtidig er indsatsen med til at opretholde tilliden til de grundlæggende samfundsinstitutioner. Bedre borgerrettede digitale selvbetjeningsløsninger vil være en del af initiativet.

Mere effektiv og transparent service

Vi vil udvikle mere smartere og effektive serviceydelser til borgerne. Ydelserne, og processerne der indgår heri, skal være transparente for borgerne. Vi vil udnytte en række digitale teknologier som 'track & trace', 'chatbot' og automatiserede digitale arbejdsgange. De skal forbedre eksisterende serviceydelser og løsninger og dermed understøtte Aarhus Kommunes kanalstrategi. Samtidig vil de blive grundlaget for nye borgerrettede services. Initiativet sker dels i regi af 'Fælles om nye løsninger' fra budgetforlig for Aarhus Kommune 2019–2022 og det tværkommunale samarbejde Den Digitale Hotline der understøtter brugen af digitale selvbetjeningsløsninger.

Virtual Reality og Augmented Reality showroom

Vi vil understøtte Aarhus Kommunes brug af ny teknologi til at udvikle bedre services til borgerne. Teknologier som 'virtual reality' og 'augmented reality' understøtter udvikling af velfærdsydelser på tværs af sektorer. Vi vil derfor etablere et 'show- og testroom', hvor kommunens medarbejdere kan være med til at afprøve og udvikle teknologierne inden for de forskellige velfærdsområder. *Initiativet er afhængigt af eksterne midler.*

Hurtigere proces på arkivering af bevaringsværdige data

Den nye persondataforordning stiller øgede krav til håndteringen af kommunens lovpligtige og bevaringsværdige data. Stadsarkivet vil understøtte forvaltninger og afdelinger i at data også fremadrettet håndteres korrekt og mest muligt effektivt. Initiativet er en del af *Fælles om nye løsninger* fra budgetforliget for Aarhus Kommune 2019–2022.

Opbevaring af kommunens lovpligtige arkivalier

Inden for en kort årrække vil de eksisterende magasiner til kommunens lovpligtige arkivalier ikke være tilstrækkelige. Der gennemføres i politikperioden en analyse over, hvilke udfordringer det vil medføre, herunder om der er eventuelle muligheder for en omstrukturering og omorganisering af magasinopbevaringen.

Borgerrettet inventar og it-udstyr på Dokk1

Reetablering af Dokk1s borgerrettede inventar og it-udstyr er ikke inkluderet i den nuværende økonomiske ramme. Fra 2020 og

Ambition:

Den smarte myndighed med innovative løsninger

Borgerservice og Biblioteker løser en lang række opgaver, som de fleste sjældent tænker over. En del af vvdisse opgaver, løser vi på vegne af hele Aarhus Kommune. Vi bidrager med nye smartere og digitale løsninger i kommunens arbejdsgange, så vi kan fortsætte med at yde den gode service til borgerne.

frem må der imødeses stigende ikke-finansierede udgifter hertil. Udover forældelse af it-udstyr skyldes det også større slitagegrad på inventardelen end forudsat ved projekteringen af Dokk1. Der er gennemsnitlig tale om et årligt finansieringsbehov i størrelsesordenen 8,5 mio. kr. *I politikperioden skal Aarhus Byråd beslutte sig for en finansieringsmodel for fremtidigt vedligehold og reetablering af borgerrettet it-udstyr og inventar på Dokk1.*

Stærkere innovation i Aarhus

Center for Innovation i Aarhus (CFIA) er en fællesfunktion for hele Aarhus Kommune, placeret i Borgerservice og Biblioteker. CFIA vil sætte særlig fokus på at styrke udvikling med et digitalt afsæt.

Styrkelse af Aarhus Kommunes internationale samarbejder om Smart By initiativer

Vi vil styrke det internationale samarbejde om udvikling af nye og smartere løsninger for borgerne. Det vil vi bl.a. gøre gennem øges fokus på internationale netværk og samarbejde om EU-projekter.

Udviklingsprojekter på tværs af temaer

Udviklingsprojekt 1:

Lokalt kompetenceløft af sårbare og udsatte borgere

Borgerservice og Biblioteker vil i samarbejde med Magistratsafdelingen for Sociale Forhold og Beskæftigelse og andre lokale aktører udvikle en ny model til indsatsen for forskellige sårbare og ikke-beskæftigede borgere i et eller to lokalområder. Vi vil møde borgerne der, hvor de bor og føler sig godt tilpas. Vi vil undersøge, hvordan vi sammen kan sikre et kompetenceløft gennem forskellige læringsinitiativer. Med udgangspunkt i social- og beskæftigelsesområdet vil vi understøtte og mobilisere den sårbare eller ikke-beskæftigede borger til et aktivt og bedre liv i forhold til beskæftigelse. Det lokale bibliotek kan med fordel være den fysiske ramme for den fælles indsats.

Udviklingsprojekt 2:

Digitalt medborgerskab, hele livet

Med udgangspunkt i målgrupperne børn, unge, ældre, udsatte og internationale borgere, vil vi bidrage til at understøtte borgernes digitale medborgerskab. Målgruppernes udfordringer og forudsætninger er forskellige, hvorfor der skal etableres forskellige partnerskaber og modeller for hvordan vi sammen bedst styrker det digitale medborgerskab for de enkelte målgrupper.

Partnerskaberne kan være andre magistratsafdelinger, NGO'er, uddannelsesinstitutioner og erhvervsorganisationer.

Elementer som digitale færdigheder, datasikkerhed, kontrol over egne data, adfærd på nettet, online rettigheder, fake news, sociale medier og digitale vaner vil indgå.

Udviklingsprojekt 3:

Film X Aarhus – et læringsrum for media literacy

Der udvikles et fysisk læringsrum, der skal styrke børn og unges kompetencer inden for sprogforståelse, læsning, formidling og medieanvendelse. Film X ligger i naturlig forlængelse af bibliotekernes læringsaktiviteter rettet mod børn og unge som f.eks. sprog og literacy, makerspaces, digitale platforme og entreprenørskab. Film X vil understøtte folkeskolens læringsmål på tværs af fag.

De 5 udviklingsprojekter

I politikken har vi som noget nyt, det vi kalder *udviklingsprojekter*. Udviklingsprojekterne er konkrete handlinger, der forudsætter noget nyt og andet end det vi gør i forvejen. Projekterne bliver konkrete udmøntninger og resultater i politikperioden. Disse fungerer på tværs af politikken fire temaer, og understøtter derfor ambitionerne i temaerne.

Udviklingsprojekterne adskiller sig fra temaernes initiativer i kraft af de fem kendetegn, som beskrives her.

I udviklingsprojekterne arbejder vi menneskecenteret, konkret og afprøvende

I udviklingsprojekterne afprøver vi nye arbejdsmetoder og formater. Det kan være nye samarbejdsformer, serviceformater, organiseringer eller andet. Det klare formål er, at det kommer borgerne i Aarhus Kommune til gode.

Vi samskaber med borgerne

I udviklingsprojekterne skal vi udvikle i samarbejde med borgerne. Det kan ske på rigtig mange forskellige måder, og det afhænger af det enkelte projekt.

Vi arbejder på tværs

Udviklingsprojekterne er et samarbejde på tværs af flere af Borgerservice og Bibliotekers organisatoriske enheder. Det forudsætter også et samarbejde med andre dele af Aarhus Kommune. Hertil kan der være tale om eksterne samarbejdspartnere. Det kan være private virksomheder, NGO'er, andre institutioner og organisationer. Det afhænger af det enkelte projekt. >

Projektet placeres fysisk på Dokk1. Det inkluderer også udvikling af film- og medieworkshops på Gellerup Bibliotek i samarbejde med lokale aktører. Erfaringerne fra projektet skal konceptualiseres, så det kan bruges på andre målgrupper f.eks. voksne borgere med ordblindhed eller ikke-brugere.

Det er målet, at der udvikles et nyt bæredygtigt læringsrum. Projektet er et samarbejde med bl.a. Det Danske Filminstitut og Filmby Aarhus. *Projektet forudsætter yderligere finansiering.*

Udviklingsprojekt 4:

Fremtidens bibliotek/medborgercenter

Biblioteket i Tranbjerg gøres til et udviklingslaboratorium, hvor der i samskabelse med borgere og lokale partnere udvikles og afprøves nye former for inddragelse, alternative indholdsmodeller, fysiske faciliteter, samskabelse, åbningstider og services, der matcher lige netop dette lokalsamfund. I projektet vil der være fokus på at udarbejde en procesmodel, der kan være til gavn for udviklingen af fremtidige medborgercentre lokalt og nationalt. Erfaringerne implementeres i et nyt Tranbjerg Bibliotek, (hvor udgangspunktet er i en ny fysisk kontekst. Der vil i projektet arbejdes med nye lokaliseringmuligheder for et styrket bibliotekstilbud)

Udviklingsprojekt 5:

Digital kulturhistorisk formidling i byrummet – til byens borgere og besøgende

Formidlingen af kulturhistorien er vigtig for at øge borgernes kendskab til egen by og for at gøre historien til en ressource i byens fortsatte udvikling. Kendskab til og brug af kulturhistorien styrker den lokale identitet og fællesskab.

Stadsarkivet vil undersøge, hvilke tværgående partnerskaber man kan indgå for at understøtte og udbrede den digitale historie. Typen af partnerskabet vil afgøre, hvordan den digitale historieformidling vil kunne foregå.

Strategiske partnerskaber

Vi udvider vores løsningsrum ved at arbejde med strategiske partnerskaber. Det strategiske element i partnerskaberne kan have mange forskellige former (viden, kompetencer, teknologi, ressourcer, adgang til borgere etc.).

Udviklingsprojektet løber i en afgrænset periode

De enkelte udviklingsprojekter kan have forskellige tidsperioder, ligesom start og afslutningstidspunkt kan variere. Udviklingsprojekterne påbegyndes og afsluttes i politikperioden 2019–2022.